

PIAAC^{slo}

Program za mednarodno
ocenjevanje kompetenc odraslih

Ranljive skupine odraslih z vidika rezultatov raziskave PIAAC

mag. Estera Možina

Zaključna konferenca projekta ESS »Merjenje učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja za izboljšanje usposobljenosti izobraževalcev odraslih 2013–2015«: **ANALITIČNI POTENCIAL RAZISKAVE PIAAC – PRISPEVEK K IZOBRAŽEVANJU IN RAZVOJU SLOVENIJE**

Uvod

Raziskava PIAAC (in druge raziskave) je dokazala vlogo spretnosti

- spretnosti (še posebej temeljne merjene v PIAAC) omogočajo posameznikom, da napredujejo v različnih sferah življenja:

izobraževanje, zaposlitev, družina in aktivno državljanstvo.

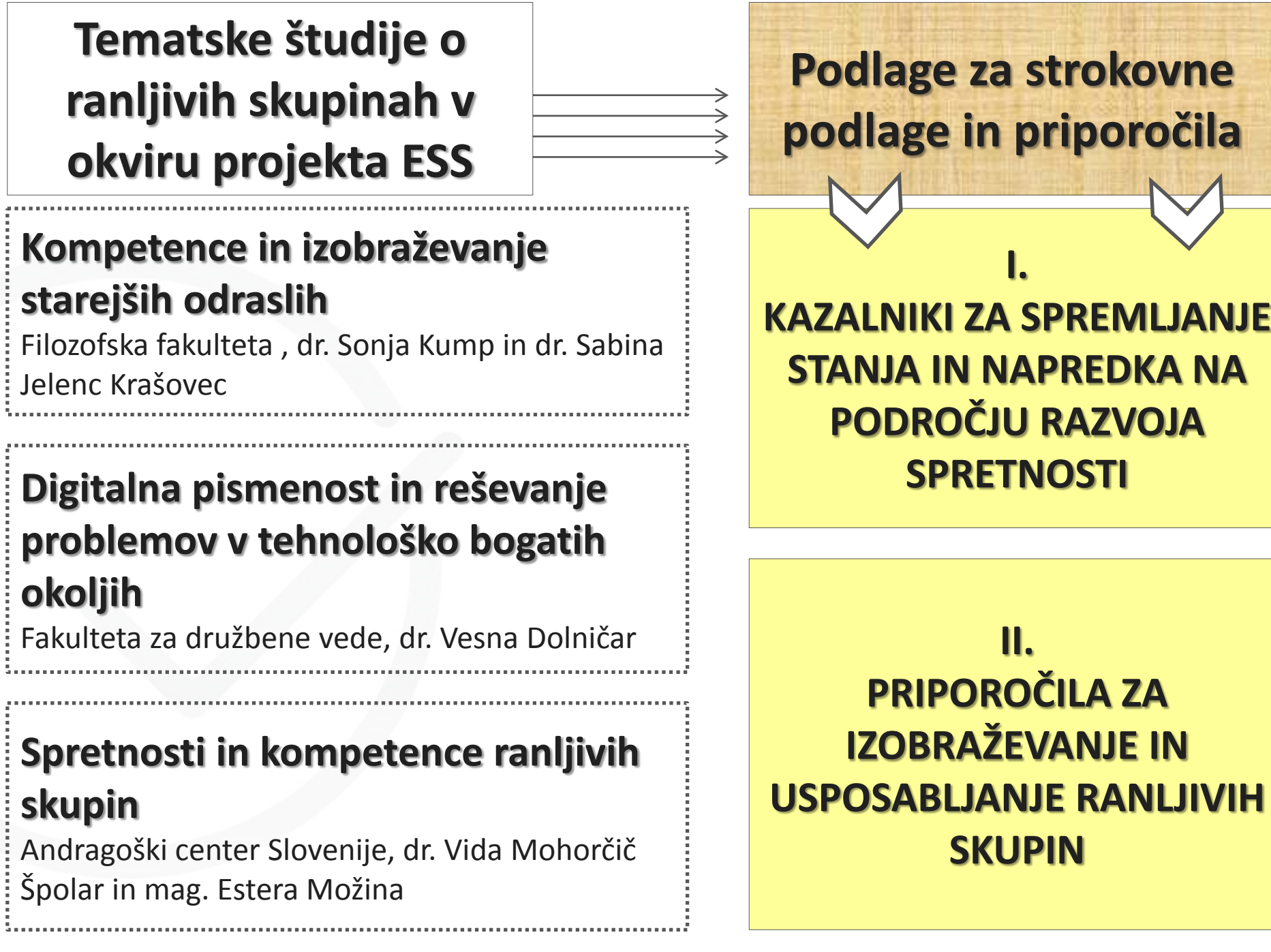
- ljudje z nizkimi ravnmi spretnosti so bolj izpostavljeni tveganju, da bodo **ekonomsko in socialno prikrajšani**, kar se odraža v slabih zasluških in prekarnih zaposlitvah, več možnosti je, da bodo brezposelni in da bodo imeli psihološke ter zdravstvene težave.
- spretnosti igrajo vlogo v posameznikovem življenjskem uspehu in vplivajo na **enake priložnosti**, neposredno vplivajo na **prosperiteto narodov** - družbeni kot ekonomski razvoj.

- Tematske študije v okviru projekta o ranljivih skupinah
- Opisniki spretnosti na nižjih ravneh v PIAAC
- Nekateri rezultati iz dosedanjih raziskav spretnosti

Tematske študije v okviru projekta o ranljivih skupinah odraslih

Tematske študije o ranljivih skupinah v okviru projekta ESS


```
graph LR; A[Tematske študije o ranljivih skupinah v okviru projekta ESS] --> B[Podlage za strokovne podlage in priporočila]; B --> C[I. KAZALNIKI ZA SPREMLJANJE STANJA IN NAPREDKA NA PODROČJU RAZVOJA SPRETNOSTI]; B --> D[II. PRIPOROČILA ZA IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE RANLJIVIH SKUPIN];
```

Kompetence in izobraževanje starejših odraslih

Filozofska fakulteta , dr. Sonja Kump in dr. Sabina Jelenc Krašovec

Digitalna pismenost in reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih

Fakulteta za družbene vede, dr. Vesna Dolničar

Spretnosti in kompetence ranljivih skupin

Andragoški center Slovenije, dr. Vida Mohorčič Špolar in mag. Estera Možina

Podlage za strokovne podlage in priporočila

I. KAZALNIKI ZA SPREMLJANJE STANJA IN NAPREDKA NA PODROČJU RAZVOJA SPRETNOSTI

II. PRIPOROČILA ZA IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE RANLJIVIH SKUPIN

Druge tematske študije in poročila o ranljivih skupinah odraslih na podlagi PIAAC

Adult Education and Training in Europe: widening access to learning opportunities

Poročilo Eurydice, februar 2015

Educational and Training Monitor 2014

Key basic competences in Key transversal competences

EC DG EAC, november 2014

Adults with low-skills in Austria

Statistični urad Avstrija, 2014

Adults with low-skills: learning needs and policy responses

Inštitut za izobraževanje v Londonu (v pripravi 2015)

Opisniki spretnosti na nižjih ravneh v PIAAC

Opredelitev populacije z najnižjimi dosežki

- Dosežki na **ravni 1** in **pod ravnjo 1** v besedilnih in matematičnih spretnostih
- Reševanje problemov v tehnološko bogatih okoljih – odrasli ki **niso sprejeli ali zmogli testiranja na računalniku**

Besedilne spretnosti – opisnik spretnosti pod 1. ravnjo (manj kot 176 točk od 500)

Kaj odrasli zmorejo narediti na posamezni ravni:

- prebere kratko besedilo s poznano temo, da najde specifično informacijo.
- redkokdaj se v besedilu nahajajo nasprotujoče si informacije in zahtevana informacija je po obliki enaka informaciji iz vprašanja ali navodila.
- najde informacijo v kratkem zveznem besedilu. Vendar v tem primeru informacijo lahko najde na način, kot da bi bilo besedilo v nezvezni obliki.
- potrebno je poznavanje le osnovnega besedišča in od bralca se ne zahteva, da bi razumel strukturo stavkov ali odstavkov ali uporabil druge značilnosti besedila.
- naloge pod ravnjo 1 nimajo nobenih značilnosti, ki so lastne digitalnemu besedilu.

Besedilne spretnosti – opisniki spretnosti na 1. ravni (176-226 točk od 500)

Kaj odrasli zmore narediti na posamezni ravni:

- prebere razmeroma kratko digitalno ali tiskano zvezno, nezvezno ali mešano besedilo, da najde informacijo, ki je enaka ali ima isti pomen kot informacija, ki je podana v vprašanju ali nalogi sami,
- nekatere naloge, kot tiste, ki vključujejo nezvezno besedilo, lahko od anketiranca zahtevajo, da v dokument vnese osebne informacije,
- prisotno je malo ali nič nasprotujočih si informacij. Nekaj nalog lahko zahteva enostavno krožno pregledovanje več informacij,
- pričakujejo se znanje in spretnosti iz poznavanja osnovnega besedišča, da se razbere pomen stavkov, in branje besedila z odstavki.

Nekateri rezultati študije odraslih z nizkimi spretnostmi v Avstriji

(študija avtorjev Markus Bönisch, Manuel Reif, Statistični urad Avstria)

- **17,1% odraslih (1 milijon) dosega 1 raven** besedilnih spretnosti in manj (1 raven, pod 1 ravniyo in LRNR). Večina teh odraslih zmore prebrati krajše sestavke, težave imajo razumeti daljša besedila (EU povprečje 16.9% - predstavlja 70 milijonov odraslih).
- **4,3 % odraslih Avstrijcev (240.000 odraslih)** tvori skupino z najbolj šibkimi spretnostmi njihovi dosežki so pod 1 ravniyo in ali so v skupini LRNR. Ti ljudje imajo zelo velike težave razumeti kakršnakoli enostavna besedila in stavke, ker bodisi tako slabo berejo ali ne razumejo nemško (povprečje za vse OECD države je 4,5%).

Nekateri rezultati študije odraslih z nizkimi dosežki v Avstriji

Kateri so dejavniki tveganja za nizke spretnosti v Avstriji?

- **dolžina začetnega izobraževanja** je ključnega pomena za nizko raven spretnosti, odrasli z OŠ imajo 7x pogostejše nižje spretnosti, v primerjavi s tistimi, ki imajo terciarno stopnjo izobrazbe (logistična regresija).
- **socialno poreklo** (kulturni kapital družine npr. število knjig v gospodinjstvu v starosti 16 let). Manjše število knjig je imela oseba v mladosti na voljo v družini, večja je verjetnost, da ima oseba težave z razumevanjem besedil.
- **materni jezik in država rojstva** sta dejavnika tveganja za šibke spretnosti, še posebej zato, ker se je raziskava in merjenje odvijalo samo v nemščini.

Ni statistično pomembnih razlik v spretnostih npr. med med spoloma, med prebivalci podeželja in urbanih središč.

Nekateri rezultati iz dosedanjih raziskav spretnosti

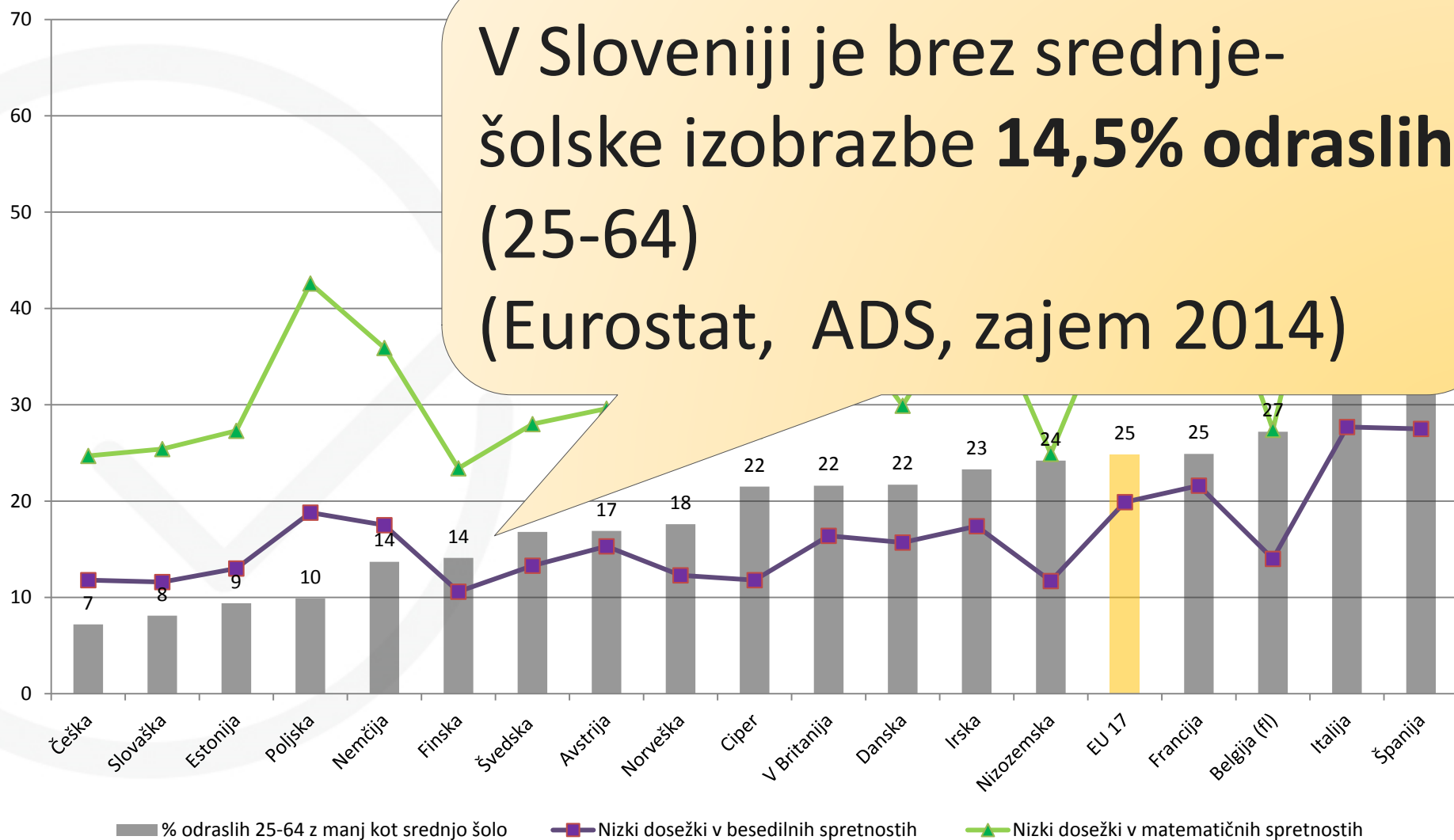
Rezultati za odrasle z nizkimi dosežki

V vseh državah ima **znaten del populacije nizke spretnosti**, čeprav se obseg populacije spreminja od države do države.

- Številni odrasli iz te skupine imajo **omejen dostop do praktične uporabe** besedilnih in matematičnih spretnosti pri delu in zunaj njega.
- Z izboljševanjem dosežkov v spretnostih, narašča tudi pogostost rabe besedilnih in matematičnih spretnosti.
- Dosežena izobrazba in nekatere demografske značilnosti (starost) bistveno določajo obseg in pogostost rabe spretnosti pri delu in izven njega.
- Nižji dosežki v besedilnih in matematičnih spretnostih so močnejši napovedovalec nižjih zaslužkov kot pa višje ravni spretnosti.
- Raba besedilnih in matematičnih spretnosti ima močne socialne učinke, kot je denimo **stopnja zaupanja v inštitucije, prostovoljske dejavnosti, politično udejstvovanje in splošno zdravje**.

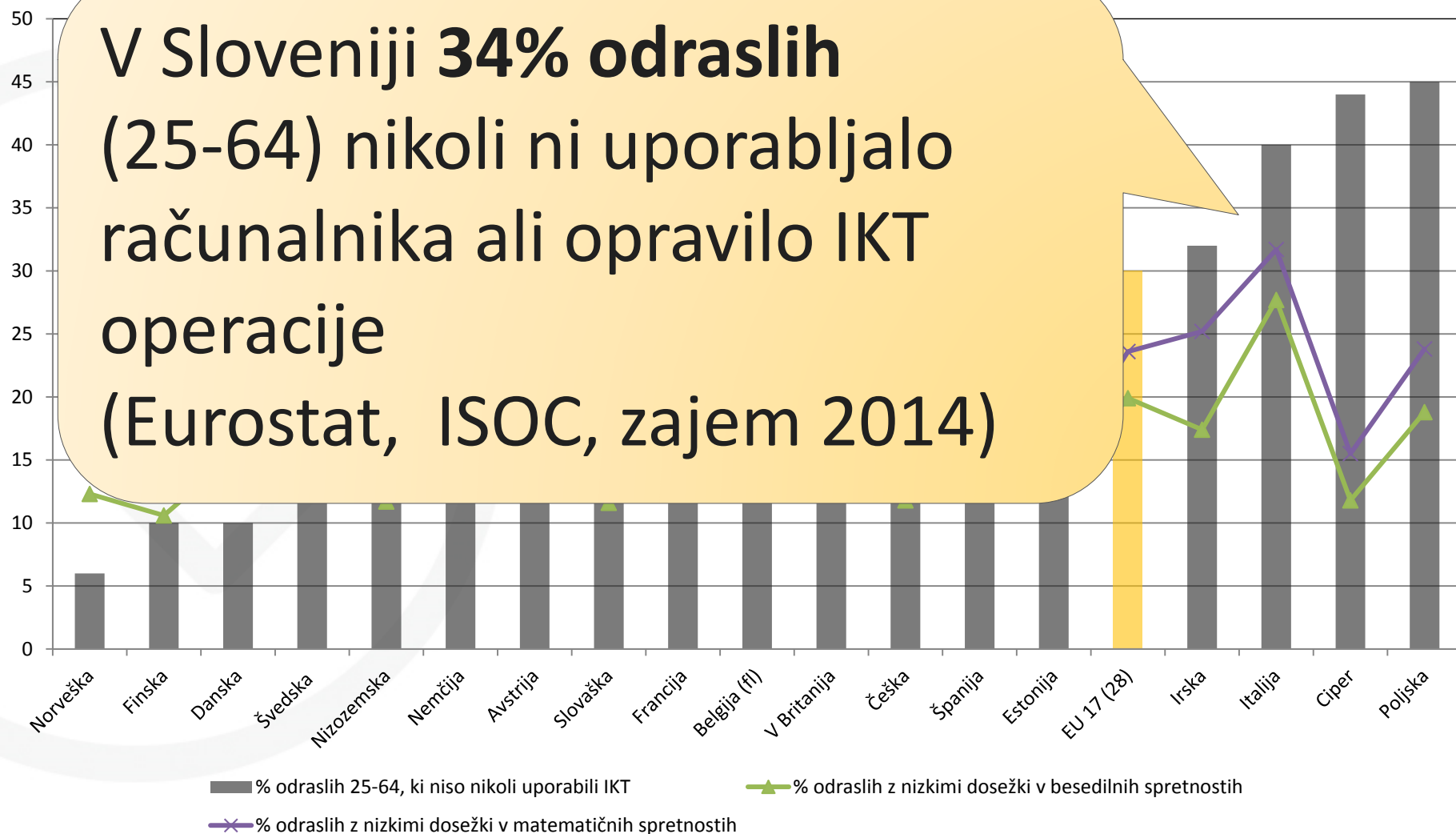
Delež manj izobraženih odraslih in nizki dosežki v PIAAC (EU 17)

V Sloveniji je brez srednješolske izobrazbe **14,5% odraslih (25-64)** (Eurostat, ADS, zajem 2014)

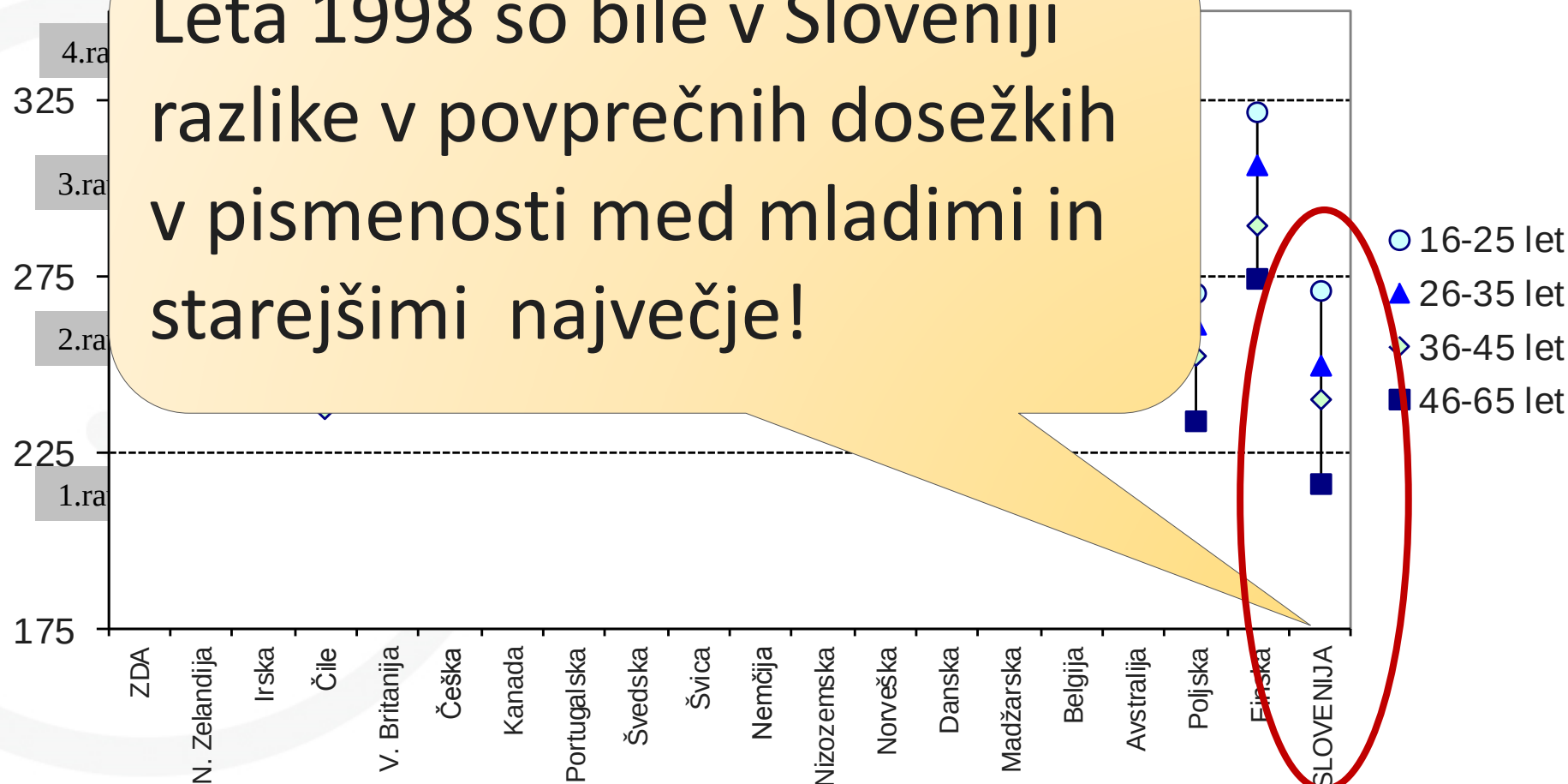
Uporaba IKT in nizki dosežki v PIAAC

V Sloveniji **34% odraslih** (25-64) nikoli ni uporabljalo računalnika ali opravilo IKT operacije
(Eurostat, ISOC, zajem 2014)

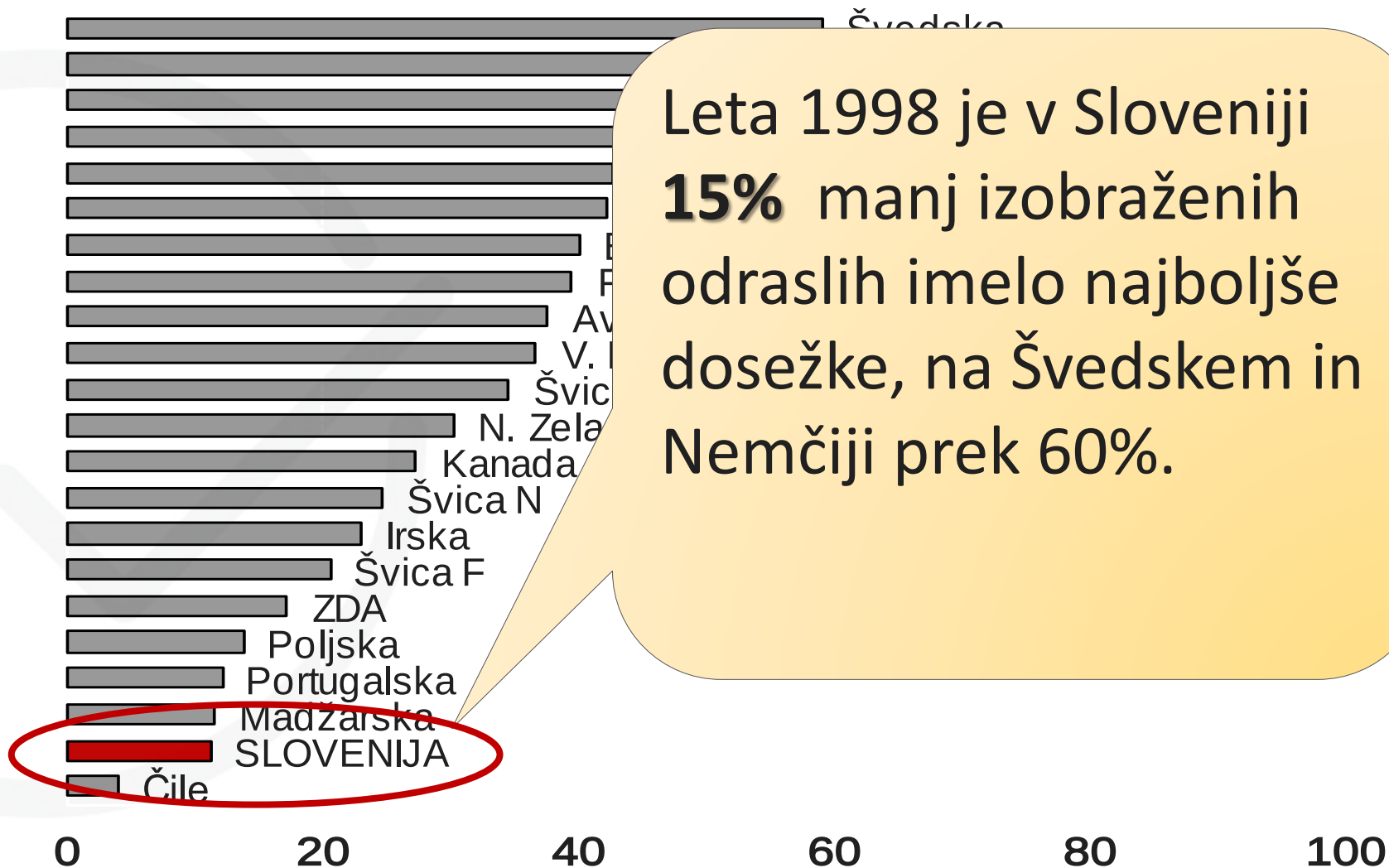

IALS 1998 – odrasli s končano srednjo šolo in dosežki v pismenosti

Leta 1998 so bile v Sloveniji razlike v povprečnih dosežkih v pismenosti med mladimi in starejšimi največje!

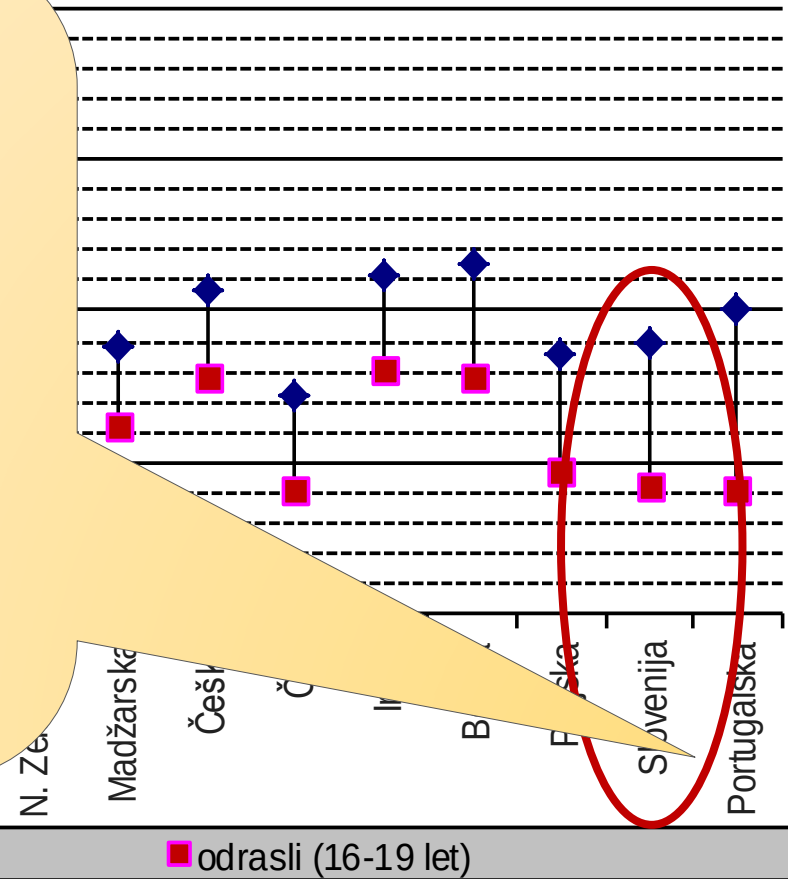

IALS 1998 – manj izobraženi odrasli z najvišjimi dosežki

IALS 1998 – dosežki dijakov in osipnikov (16-19)

Leta 1998 so imeli
mladi osipniki v
poprečju nižje
dosežke kot v večini
drugih držav.

Zaključne misli

Slovenija se je obvezala prednostno poskrbeti za ranljive skupine v okviru ReNPIO 2013-2020:

- brezposelni, starejši od 50 let brez poklicne in strokovne izobrazbe
- zaposleni , starejši od 45 z manj kot 4 letno SŠ in na specifičnih delovnih mestih,
- mladi osipniki,
- manj izobraženi, mladi, ki zgodaj opustijo šolanje, Romi, migranti, invalidi ...
- druge skupine z omejenim dostopom do ekonomskih in kulturnih dobrin.

Zaključne misli

Z vidika ranljivih skupin bo raziskava PIAAC :

- razkrila obseg, v katerem se spretnosti posameznikov dejansko **uporabljajo pri delu in vsakodnevnem življenju**;
- ugotovila, kakšno vlogo imajo spretnosti pri **izboljševanju možnosti na trgu** delovne sile;
- pomagala bolje razumeti, kako **sistem izobraževanja in usposabljanja lahko goji** te spretnosti;
- pomagala **prednostno razvrstiti vlaganja** omejenih virov v izobraževanje in usposabljanje ter
- prispevala k **vzpostavljanju strateškega partnerstva** za udejanjanje politik.

Zaključne misli

Odrasli z dosežki na 1 ravni in pod 1 ravni so zelo **heterogena skupina**.

Kakršni koli ukrepi za zviševanje ravni spretnosti bodo morali upoštevati **raznolike potrebe** teh skupin.

Prvi korak je zagotovo poznavanje specifičnih potreb in obsega teh potreb pri različnih skupinah, ta korak bo bistveno podprt z dostopom do **podatkov PIAAC**.

Hvala za pozornost!

ester.mozina@acs.si

<http://piaac.acs.si/>

<http://piaac.acs.si/konferenca/>